

>> **Důl Nelson III u Oseka na Teplicku v podkrušňohorském uhelném revíru se na začátku roku 1934 stal dějištěm katastrofy.** Foto ČTK (3)

Prach, který vraždil

Středa 3. ledna 1934 představovala zlom v dějinách československého hornictví. Došlo ke katastrofě, která u nás dosud nebyla zaznamenána. Vše se odehrálo zcela nečekaně.

>> **Lenka Bobíková**

Havíři dolu Nelson III. v Oseku u Duchcova sfárali jako jindy dolů. Byl klid. Vše se změnilo těsně před sedmáctou hodinou, kdy dolem otrásl ohromný výbuch v hlavní šachtě. Pro okolí to vypadalo jako zemětřesení, v celém Duchcově se zatřásla okna.

V Oseku na nádraží létaly vzduchem tašky a cihly. Těžní šachta byla úplně zničena. Dva betonové bloky u ní se úplně rozprskly, stejně jako její železná konstrukce. Z hlavní šachty a pomocných větracích šachet vyšlehly plameny, začal se valit dým doprovázený uhelnými otravnými plyny a uhelným prachem.

Těžní klec pro mužstvo vyletěla jako smrtící výtah do vzduchu. Podle odhadu novin ze 4. ledna bylo v dole asi 170 horníků. O jejich osudu zatím nikdo nic nevěděl. Jisté bylo, že v blízkosti šachty ve třídírně uhlí, která se zřítíla, byli zabiti padajícími trámy a uhelnými kameny dílovedoucí Karel Schmidt a dělnice Marie Havelková.

Několik vteřin po prvním výbuchu následoval druhý. Poté zhasla v Oseku všechna světla. Chvilí před prvním výbuchem pracovali v opuštěné sloji pod oseckým hřbitovem čtyři muži. Likvidovali starou výdřevu. Stanou se prvními svědky katastrofy. Byli to Vojtěch Balíček, František Vosáhlo, Borek Sýkora a Jan Ferner.

Hod' mi chleba sedmičkou

Balíček právě zdvihal lopatu, když jím jakási strašlivá síla mrštila na vozík. Téměř upadl do bezvědomí. Když se vzpamatoval, tápal po lampě. Byla rozbitá. Kousek od sebe uslyšel zahvízdnutí. Plazil se za ním a dostal se až ke třem dalším spolupracovníkům. Byli ohromeni, ale nikdo jim nemusel nic vykládat. Bylo jim jasné, že je třeba co nejrychleji zmizet. Výstup nad nimi byl ale zavalený. A tehdy si Balíček uvědomil, že nedaleko je větrací šachta číslo sedm. Později o tom vypovídal: „Často jsem ve špásu povídal ženě – když budeme držet hladovku, tak přijď a hod' mi chleba sedmičkou. My tu blízko pracujeme.“

Horníci se tedy rozběhli k sedmičce. Cestou prošli kolem mrtvého, zdušeného muže. Vzali si jeho lucernu. Když došli k šachtě, zjistili, že chybí fárovací pomocná klec a bezpečnostní světla. Z úsporných důvodů byla před časem vlastníkem dolu Mosteckou společností pro dobývání uhlí zrušena a světla odmontována. Zůstaly ale železné háky, které ji přidržovaly. Všichni až na Fernera vylezli na povrch. Ferner, přitrovaný plyny, na samém okraji šachty začal omdlávat a málem se zřítit zpátky.

„Balíček jej zachytil a v mdlobách jej vytáhl na povrch,“ psal tehdy tisk. Poté Fernera odvezli do duchcovské nemocnice. A začaly první záchranné práce.